

ВПРОВАДЖЕННЯ ВНУТРІШНЬОЇ СИСТЕМИ ЯКОСТІ ВИЩОЇ ОСВІТИ НА ПРИКЛАДІ ЕКОНОМІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ КЛАСИЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ

Юрчишена Л. В.

канд. екон. наук, доцент,

*Донецький національний університет
імені Василя Стуса, Україна*

Анотація. У роботі розглянуто питання якості вищої освіти та визначено сутність системи внутрішнього забезпечення якості освіти. Наведено практичний досвід впровадження якості вищої освіти на прикладі економічних спеціальностей класичного університету

Ключові слова: якість, освітня програма, внутрішня системи якості

Yurchishena L.V., Ph.D., associate professor, Vasyli' Stus Donetsk National University, Ukraine

IMPLEMENTATION OF INTERNAL QUALITY SYSTEM OF HIGHER EDUCATION BY EXAMPLE FOR ECONOMIC SPECIALTIES OF CLASSICAL UNIVERSITY

Summary. This article examines the issue of quality in higher education and the essence of the system of internal quality assurance of education is determined. The practical experience of implementing quality of higher education by the example of economic specialties of classical university

Key words: quality education program, internal quality system.

Система якості вищої освіти, її змістовне наповнення, розуміння перебувають на стадії активних перетворень, реформувань. Насиченість ринку освітніх послуг та їх комерціалізація зумовлюють формування конкурентних переваг закладами вищої освіти за рахунок підвищення якості освітніх послуг. Питання впровадження внутрішньої системи якості вищої освіти є актуальним, так як дана проблематика не має однозначного трактування.

Поняття якості пройшло значну трансформацію і набуло нового значення в сучасних умовах. Арістотель писав, що «якість – це властивість, що відрізняє; якість – це відповідність вимогам споживача».

Відповідно до Закону України «Про вищу освіту», якість вищої освіти – це відповідність результатів навчання вимогам, встановленим законодавством, відповідним стандартом вищої освіти та/або договором про надання освітніх послуг [2].

Якість у закладах вищої освіти, зокрема, в класичному університеті, це не лише результат діяльності, який можна оцінити за допомогою рейтингу вузу, структурного підрозділу, викладача, здобувача, а можливість забезпечення певного рівня конкурентоспроможності університету, привабливості для потенційних здобувачів за рахунок внутрішнього потенціалу, гнучкості та мобільності всіх учасників навчального процесу. Якість можна розглядати як процес послідовного формування компетентностей і професійної свідомості здобувачів, можливість їх повної самореалізації відповідно до принципів академічної свободи і доброчесності, і як результат, формування особистості-професіонала, інтелектуальної, інформованої, інноваційної, інтегрованої у суспільство людини.

Вища освіта в Україні передбачає формування зовнішньої і внутрішньої системи забезпечення якості.

Система внутрішнього забезпечення якості освіти (СВЗЯО) – це сукупність відповідних процедур забезпечення якості освітньої діяльності, стандартів для програм, що реалізуються, і кваліфікацій, що присвоюються [1].

СВЗЯО у класичному університеті визначає загальну політику, стратегію, процедуру забезпечення якості, рівні організації (університетський, факультетський, кафедральний, студентський, викладацький), механізм розробки, моніторингу і перегляду освітніх програм, оцінювання здобувачів, забезпечення якості кадрового, інформаційного забезпечення, публічності, розробку системи запобігання та виявленню плагіату в наукових дослідженнях як працівників, так і здобувачів ВО.

Реалізація СВЗЯО повинна базуватися не лише на внутрішніх нормативних актах ЗВО, а насамперед на ініціативі адміністрації факультету, навчально-методичної комісії, кафедр, викладачів і здобувачів. Практика впровадження сучасної СВЗЯО в класичному університеті на прикладі економічних спеціальностей показує, що це безперервний, систематичний процес.

Система заходів внутрішнього забезпечення якості вищої освіти в Донецькому національному університеті імені Василя Стуса розроблена у відповідності до п. 2 статті 16 Закону України «Про вищу освіту» та «Положення про систему внутрішнього забезпечення якості вищої освіти».

Основною складовою якості є якість освітніх програм, що пропонуються ЗВО. В сучасному, динамічному світі вони не можуть бути незмінними, тому потребують постійного моніторингу і перегляду. В класичному університеті моніторинг освітніх програм проводиться відповідно до локальних нормативних актів і передбачає проведення моніторингу відповідності освітніх програм стандартам спеціальності за певним рівнем освіти, цілі програми – місії, стратегії університету, відповідності загальних/фахових компетентностей, програмних результатів навчання інтересам внутрішніх і зовнішніх стейкхолдерів, суспільства та відповідній спеціальності.

Освітні програми економічних спеціальностей класичного університету не мають чітко вираженої спеціалізації, але постійно переглядаються на відповідність сучасним вимогам, мають чітку, логічну структуру. Освітні компоненти логічно взаємопов'язані між собою, і включають як обов'язкові складові, так і вибіркові, які дають можливість формувати індивідуальну освітню траєкторію здобувача. Для таких освітніх компонентів в освітній програмі визначено кількість кредитів, форму контролю і результати навчання, далі здобувач має можливість самостійно вибирати дисципліни, як із циклу загальної підготовки, так і професійно-практичного.

Моніторинг освітніх програм проводиться, як правило, членами комісії системи внутрішнього забезпечення якості освіти, проектною групою, а також долучаються експерти: викладачі, професіонали-практики, здобувачі вищої освіти, роботодавці. Так, наприклад, для розробки освітніх програм спеціальності 071 «Облік і оподаткування» відповідно до угод про співпрацю було залучено фахівців Міжнародних аудиторських компаній «KPMG» та

«Ernst&Young», аудиторських фірм «Надійність» та «Файненс Лоу Аудіт Груп» у м. Вінниці, Територіального управління Рахункової палати у Вінницькій, Житомирській, Кіровоградській, Хмельницькій та Чернівецькій областях, Головного управління Державної фіскальної служби у Вінницькій області, Громадської Спілки «Палата аудиторів і бухгалтерів України».

Протягом 2018-2019 рр. на економічному факультеті проводиться локальний моніторинг освітніх програм керівниками і членами проектних груп, експертами (викладачами, професіоналами-практиками, здобувачами вищої освіти, роботодавцями), який умовно можна розділити на декілька етапів.

Перший етап – ініційований адміністрацією факультету, включав перевірку відповідності:

- освітніх компонентів наведених в освітніх програмах навчальним і робочим навчальним планам, програмним результатам навчання, загальним і фаховим компетентностям;

- формування матриць відповідності програмних результатів навчання та компетентностей/освітніх компонентів, відповідності компетентностей освітнім компонентам.

Другий етап – моніторинг освітніх програм адміністрацією університету щодо можливості здобувачів забезпечувати індивідуальну траєкторію розвитку шляхом самостійного вибору освітніх компонентів. Адже саме вибірковий блок дає можливість покращувати якість освітніх програм, їх прагматизацію, конкурентоспроможність, життєздатність на ринку освітніх послуг.

Третій етап – приведення у відповідність ліцензійним вимогам кадрового складу проектних груп і груп забезпечення.

Результати моніторингу заслуховуються на вченій раді факультету, університету.

Одним із критеріїв якості освітніх програм є їх прозорість і публічність. На практиці цей критерій реалізується шляхом розміщення освітніх програм на веб-сайті університету та Інформаційному пакеті ЄКТС (профіль, освітні компоненти, анотації, структурно-логічні схеми, інформаційні буклети).

В університеті практикується рейтингова оцінка здобувачів і професорсько-викладацького складу, що стимулює до самовдосконалення та професійного росту. Працівник та здобувачі ЗВО дотримуються академічної доброчесності, у тому числі запобігання та виявлення академічного плагіату.

Отже, впровадження внутрішньої системи якості вищої освіти є безперервним процесом, який реалізується на всіх рівнях, і дає можливість сформулювати гнучкі практико-орієнтовані освітні програми, зміст яких відповідає запитам внутрішніх і зовнішніх стейкхолдерів, диверсифікувати освітні програми за змістом та цільовою аудиторією.

Література

1. Донецький національний університет імені Василя Стуса. Офіційний сайт. URL: <https://www.donnu.edu.ua/uk/>
2. Про вищу освіту. Закон України. Поточна редакція від 01.01.2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>